

*Azərbaycan Universiteti Elmi Şurasının
26.12.2019-cu il il tarixli,
04 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.*

Azərbaycan Universitetinin 2020-2022-ci illər üzrə Elmi-Tədqiqat Strategiyası

Təsdiq edirəm: **Rektor S.N.Əliyeva**

Hazırladı: **Elmi işlər üzrə prorektor Y. S. Qasımov**

Razılaşdırılıb: **Baş hüquqşünas P.S.Qurbanov**

Bakı – 2019

AZƏRBAYCAN UNIVERSİTETİNİN 2020-2022-Cİ İLLƏR ÜZRƏ ELMİ TƏDQIQAT STRATEGİYASI

I. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1.1. Bu sənəd Azərbaycan Universitetin Elmi Tədqiqat Strategiyasını (bundan sonra Strategiya) müəyyən edir və 2020-2022-ci illəri əhatə edir.

1.2. Strategiya universitetdə elmi-tədqiqat fəaliyyətinin inkişafının təmin edilməsi məqsədilə hazırlanmış əsas strateji sənəd olub, elmi fəaliyyət sahəsində konseptual yanaşmaları, siyasəti, məqsədləri, prinsipləri, prioritet istiqamətləri və inkişaf hədəflərini müəyyən edir. Strategiya universitetin missiyası, vizyonu və inkişaf prioritetləri ilə uzlaşdırılmaqla milli və beynəlxalq elmi-təhsil məkanında rəqabətqabiliyyətli tədqiqat mühitinin formalaşdırılmasına xidmət edir. Strategiya elmi-tədqiqat fəaliyyətinin planlaşdırılması, təşkili, əlaqələndirilməsi, maliyyələşdirilməsi, monitorinq və qiymətləndirilməsi üzrə ümumi çərçivəni müəyyən edir, elmi potensialın gücləndirilməsi, innovasiya fəaliyyətinin təşviqi, beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, tədqiqat nəticələrinin kommersiyalaşdırılması və elmi nailiyyətlərin cəmiyyətin sosial-iqtisadi inkişafına inteqrasiyası üçün əsas istiqamətləri müəyyənləşdirir. Strategiya həmçinin elmi-tədqiqat fəaliyyətinin idarə olunması və inkişaf etdirilməsi üzrə institusional mexanizmləri, məsul struktur bölmələrin fəaliyyət çərçivəsini, resurs təminatı prinsiplərini, icra, monitorinq və hesabatlılıq sistemini, eləcə də fəaliyyətin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün əsas performans göstəricilərini və keyfiyyət təminatı mexanizmlərini nəzərdə tutur. Strategiyanın müddəaları universitetin bütün struktur bölmələri, akademik və elmi işçiləri, doktorantları, dissertantları və elmi-tədqiqat fəaliyyətinə cəlb olunan digər şəxslər üçün rəhbər xarakter daşıyır və elmi fəaliyyətin vahid prinsiplər əsasında həyata keçirilməsini təmin edir.

1.3. Strategiya Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, elm və ali təhsil sahəsində mövcud normativ-hüquqi aktlara, dövlət proqramlarına, universitetin Nizamnaməsinə uyğun hazırlanmışdır.

1.4. Strategiyanın icrası universitetin bütün struktur bölmələri, fakültələri, kafedraları, elmi-tədqiqat mərkəzləri, elmi jurnalları, professor-müəllim heyəti, tədqiqatçıları, magistrant və doktorantları üçün məcburidir.

1.5. Strategiyanın məqsəd və hədəfləri Universitetin 2018-2019-cu illər üzrə elmi-tədqiqat sahəsindəki nailiyyətlərin təhlili əsasında müəyyən edilib. (Əlavə 1.)

II. STRATEGİYANIN HAZIRLANMASININ ZƏRURİLİYİ VƏ MÖVCUD VƏZİYYƏT

2.1. Müasir dövrdə ali təhsil müəssisələrinin rəqabət qabiliyyəti onların tədrislə bərabər elmi məhsuldarlığı, beynəlxalq elmi bazalarda təmsil olunma səviyyəsi və tədqiqat nəticələrinin praktik tətbiqinin səmərəliliyi ilə müəyyən olunur.

2.2. Universitet hazırda İKT, Biznes və iqtisadiyyat, Humanitar və social elmləri əhatə edən çoxşaxəli elmi-tədqiqat mühitinə malikdir.

2.3. Universitetin Scopus və Web of Science elmmetrik bazaları üzrə H-indeksinin 2017-2020 ci illərdə 2-dən 6-ya yüksəlməsi elmi potensialın yüksək səviyyədə olduğunu təsdiq edir.

2.4. Mövcud nailiyyət və baza imkanlarını genişləndirmək və inkişaf etdirmək məqsədilə elmi fəaliyyətin daha səmərəli və sistemli təşkili, elmi jurnalların beynəlxalq indeksləşdirilməsinə nail olunması, nəticəyönümlü qrant layihələrinin hazırlanması sahəsində səmərəliliyin artırılması universitetin orta müddətli elmi tədqiqat strategiyasının hazırlanmasını zəruri edir.

III. STRATEGİYANIN MƏQSƏDİ, VƏZİFƏLƏRİ VƏ PRİNSİPLƏRİ

3.1. Strategiyanın əsas məqsədi

Universitetdə elmi-tədqiqat fəaliyyətinin keyfiyyət və səmərəliliyini yüksəltmək, beynəlxalq elmi məkana integrasiyanı gücləndirmək və tədqiqat nəticələrinin cəmiyyət və iqtisadiyyat üçün faydalılığını təmin etməkdir.

3.2. Strategiyanın əsas vəzifələri

- prioritet elmi istiqamətlərin müəyyənləşdirilməsi və tədqiqat mühiti və nailiyyətlərini inkişaf etdirilməsi;
- gənc tədqiqatçıların elmi fəaliyyətə sistemli cəlb olunması mexanizmlərin funksionallığı və səmərəliliyin təmin edilməsi;
- Universitetin nəşri olan elmi jurnalların beynəlxalq standartlara uyğun inkişaf etdirilməsi;
- Universitetin yerli və beynəlxalq sənaye və tədqiqat üzrə əməkdaşlıqlarının genişləndirilməsi;
- elmi fəaliyyətin nəticəyönümlü idarə olunması mexanizmlərinin tətbiqi.

3.3. Strategiyanın prinsipləri

- elmi azadlıq və akademik dürüstlük;
- keyfiyyət və rəqabətliklik;
- beynəlxalq standartlara uyğunluq;
- davamlılıq və şəffaflıq;
- elm, təhsil və innovasiyanın integrasiyası.

IV. STRATEJİ MƏQSƏDLƏR VƏ HƏDƏFLƏR

Strateji məqsəd 1. Elmi-tədqiqat mühitinin gücləndirilməsi

4.1.1. Fakültələr üzrə prioritet elmi-tədqiqat istiqamətləri təsdiq etmək və dövri olaraq yeniləmək.

4.1.2. Professor-müəllim heyəti üçün elmi yazı, layihə hazırlanması, elmmetrik göstəricilər və akademik etika üzrə müntəzəm təlimlər təşkil etmək.

4.1.3. Elmi-tədqiqat sahəsinə maliyyə və inzibati dəstək tələb olunan həcm və nisbətdə təmin etmək.

4.1.4. Antiplagiat sisteminin tətbiqi və akademik dürüstlüyə nəzarəti gücləndirmək.

4.1.5. Elmi-tədqiqat nəticələrinin həm tədris prosesi, həm də təcrübəyə integrasiya olunmasını təmin etmək.

Strateji məqsəd 2. Elmi məhsuldarlığın və keyfiyyətin artırılması

4.2.1. Scopus və Web of Science indeksli jurnallarda dərc olunan məqalələrin stimullaşdırılmasına dair səmərəli mexanizm tətbiq etmək.

4.2.2. Rektorluq tərəfindən Fakültə və kafedra səviyyəsində elmi-tədqiqat fəaliyyətinin səmərəli idarə olunması üçün müvafiq keyfiyyət meyar və indikatorlar əsasında monitoring və hesabatlılıq təmin etmək.

4.2.3. Universitet üzrə H-indeksin artırılmasına yönəlmiş tədbirlər planı həyata keçirmək.

4.2.4. Elmi-tədqiqat sahəsinə aid aktual məsələlərin müzakirə və mübadiləsinə dair indekslənen yerli və beynəlxalq tədbirlər planını keçirmək.

Strateji məqsəd 3. Gənc tədqiqatçıların və elmi kadr hazırlığının inkişafı

4.3.1. Magistrant və doktorantların tədqiqat fəaliyyətinə cəlb olunması üçün institusional mexanizmlər yaratmaq.

4.3.2. Sİ imkanlarından faydalanaraq elmi metodologiya, statistik analiz və akademik yazı üzrə xüsusi proqramlar həyata keçirmək.

4.3.3. Gənc tədqiqatçıların beynəlxalq konfrans və layihələrdə iştirakını dəstəkləmək.

Strateji məqsəd 4. Universitet elmi jurnallarının inkişafı

4.4.1. Universitetin elmi jurnallarının ATM-də mövcud olan əsas ixtisas sahələrini əhatə etmək.

4.4.2. Universitetin elmi jurnallarının redaksiya siyasəti beynəlxalq nəşr standartlarına uyğunlaşdırmaq.

4.4.3. Xarici redaktorların və rəyçilərin cəlb edilməsini təmin etmək.

4.4.4. Jurnallar üçün DOI identifikasiya nömrəsi, açıq giriş (Open Access) mexanizmləri tətbiq etmək.

4.4.5. Universitetin nəşr etdiyi elmi jurnalların Scopus və Web of Science bazalarına daxil edilməsi üçün zəruri tədbirləri icra etmək.

Strateji məqsəd 5. Yerli və beynəlxalq sənaye və tədqiqat üzrə əməkdaşlığının inkişafı

4.5.1. Xarici universitetlər və tədqiqat mərkəzləri ilə birgə layihələr həyata keçirmək.

4.5.2. Sənaye sifarişli elmi-tədqiqat işlərinin həcmi artırmaq.

4.5.3. Universitet-sənaye-cəmiyyət əməkdaşlıq modelini inkişaf etdirmək.

Strateji məqsəd 6. Tələbə Elmi Cəmiyyətlərinin (TEC) inkişafı və elmi-tədqiqat fəaliyyətinə integrasiyası

4.6.1. Universitetdə fəaliyyət göstərən Tələbə Elmi Cəmiyyətləri elmi-tədqiqat fəaliyyətinin ilkin mərhələsi kimi tanımaq.

4.6.2. Tələbə Elmi Cəmiyyətlərinin fəaliyyətini fakültələr və kafedralar üzrə təşkil etmək və müvafiq akademik rəhbərlərin elmi nəzarəti altında həyata keçirmək.

4.6.3. Tələbələrin Universitet tərəfindən icra olunan prioritet elmi istiqamətləri üzrə elmi-tədqiqat layihələrində iştirakını təmin etmək.

4.6.4. Tələbə Elmi Cəmiyyətləri çərçivəsində aşağıdakı tədbirlər mütəmadi olaraq təşkil etmək:

- tələbə elmi seminarları və müzakirələr;
- elmi məqalə və tezis yazı təlimləri;
- tələbə elmi konfransları və forumları;
- professor-müəllim heyəti ilə birgə tədqiqat fəaliyyətləri.

4.6.5. TEC üzvlərinin elmi fəaliyyətinin nəticələrinin universitetin elmi jurnallarında, konfrans materiallarında və digər elmi nəşrlərdə dərc olunmasına metodiki və təşkilati dəstək göstərmək.

4.6.6. Tələbə Elmi Cəmiyyətlərinin fəaliyyətində fərqlənən tələbələrin:

- magistratura və doktoranturaya qəbul zamanı;
- elmi qrant və layihələrə cəlb olunmaqda;
- beynəlxalq akademik mobillik proqramlarında;
- üstünlüklə nəzərə alınması üçün təşviq mexanizmlərini yaratmaq.

4.6.7. Tələbə Elmi Cəmiyyətlərinin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi, monitorinqi və qiymətləndirilməsi universitetin Elmi işlər üzrə prorektor və Elm şöbəsi tərəfindən həyata keçirilir.

4.6.8. TEC-lərin fəaliyyətinin maliyyə və təşkilati təminatı universitetin daxili imkanları və tərəfdaş layihələr hesabına həyata keçirilir.

5. STRATEGİYANIN İCRA MEXANİZMLƏRİ

5.1. Strategiyanın icra prosesinə nəzarət universitetin Elmi Şurası və Elmi işlər üzrə prorektorluq və Elm şöbəsi tərəfindən həyata keçirilir.

5.2. Strategiyanın icra vəziyyəti üzrə illik hesabatlar hazırlanır və qiymətləndirilir.

6. GÖZLƏNİLƏN NƏTİCƏLƏR

6.1. Universitetin elmi məhsuldarlığının və elmmetrik göstəricilərinin artması.

- 6.2. Elmi jurnalların beynəlxalq indekslərdə təmsil olunması.
- 6.3. Gənc tədqiqatçıların elmi fəaliyyətə davamlı inteqrasiyası.
- 6.4. Universitetin göstəricilərinin tədqiqat universiteti meyarlarına yaxınlaşması.

7. YEKUN MÜDDƏALAR

- 7.1. Bu Strategiya Elmi Şuranın qərarı ilə təsdiq edildiyi tarixdən qüvvəyə minir.
- 7.2. Strategiyanın icrasına dair hesabatlar da Elmi Şura tərəfindən qiymətləndirilir və təsdiq olunur.
- 7.3. Strategiyaya dəyişiklik və əlavələr müvafiq qaydada həyata keçirilir.

ƏLAVƏ 1

2018–2019-cu illər üzrə elmi fəaliyyətin nailiyyətlərinin SWOT təhlili və qısa xülasəsi

2018–2019-cu illərdə Azərbaycan Universitetində elmi fəaliyyətin inkişafı istiqamətində mühüm nəticələr əldə edilmişdir. Universitetdə elmi fəaliyyətin idarə olunması təkmilləşdirilmiş, elmi işlər üzrə prorektorluğun koordinasiyası altında fakültə və kafedralarda fundamental və tətbiqi xarakterli tədqiqatlar həyata keçirilmişdir. Elmi fəaliyyətin təşviqi məqsədilə xüsusi əmrlər verilmiş, beynəlxalq indeksli jurnallarda nəşrlərin stimullaşdırılması mexanizmləri tətbiq edilmişdir. 2017-ci ildən Clarivate Analytics Web of Science platformasına çıxışın təmin olunması nəticəsində əməkdaşların beynəlxalq elmi bazalardan istifadəsi genişlənmişdir.

Hesabat dövründə universitet əməkdaşları tərəfindən Web of Science və Scopus bazalarında indekslənen jurnallarda məqalələr dərc edilmiş, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun qrant müsabiqələrində uğurlar əldə olunmuşdur. 2018-ci ildə universitet əməkdaşları tərəfindən iki elmi qrant layihəsi qazanılmış, müxtəlif istiqamətlər üzrə fundamental və tətbiqi tədqiqatlar aparılmışdır. Universitetin “İpək Yolu” elmi jurnalı fəaliyyətini genişləndirmiş və bir sıra beynəlxalq indeksləmə bazalarına daxil edilmişdir.

2019-cu ildə beynəlxalq əməkdaşlıqların genişləndirilməsi, ikili diplom proqramlarının tətbiqi, beynəlxalq elmi nəşrlərin sayının artırılması və elmi fəaliyyətin keyfiyyətinə nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır.

SWOT Təhlili

Güclü tərəflər

- Universitetdə elmi fəaliyyətin idarə olunması üçün formalaşmış təşkilati strukturun mövcudluğu.
- Elmi Şura, Elm şöbəsi, Magistratura və doktorantura şöbəsi, Tələbə Elmi Cəmiyyətləri və digər elmi strukturların fəaliyyət göstərməsi.
- Web of Science məlumat bazasına çıxış imkanının yaradılması və əməkdaşların beynəlxalq elmi informasiya resurslarından istifadə etməsi.
- Web of Science və Scopus bazalarında indekslənen jurnallarda məqalələrin nəşri.
- Elmin İnkişafı Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən qrant layihələrinin qazanılması.
- AMEA institutları və xarici alimlərlə elmi əməkdaşlıq əlaqələrinin mövcudluğu.
- “İpək Yolu” jurnalının beynəlxalq indekslərdə təmsil olunması və xarici müəlliflərin məqalələrinin dərc edilməsi.
- Professor-müəllim heyətinin elmi fəaliyyətinin stimullaşdırılması üçün daxili təşviq mexanizmlərinin tətbiqi.

Zəif tərəflər

- Dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən elmi-tədqiqat layihələrinin olmaması.
- Təsərrüfat müqaviləli elmi-tədqiqat işlərinin aparılmaması.
- Beynəlxalq qrant layihələrinin sayının məhdud olması və bəzi illərdə ümumiyyətlə olmaması.
- Elmi-tədqiqat fəaliyyətinin əsasən fərdi təşəbbüslər və universitet daxili resurslar hesabına həyata keçirilməsi.
- Elmi laboratoriyaların və tətbiqi tədqiqat infrastrukturunun məhdudluğu.
- Patentləşdirmə və innovasiya məhsullarının kommersiyalaşdırılması üzrə nəticələrin zəif olması.

- Elmi fəaliyyət üzrə maliyyə mənbələrinin kifayət qədər şaxələndirilməməsi.

İmkanlar

- “Tədqiqat Universiteti” statusunun əldə olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin genişləndirilməsi.
- Erasmus+, Horizon Europe və digər beynəlxalq proqramlar vasitəsilə yeni qrantların əldə edilməsi.
- Xarici universitetlərlə ikili diplom və birgə tədqiqat layihələrinin inkişaf etdirilməsi.
- Süni intellekt, rəqəmsal texnologiyalar, sosial innovasiyalar və tətbiqi iqtisadiyyat sahələrində yeni tədqiqat istiqamətlərinin formalaşdırılması.
- Gənc tədqiqatçıların və doktorantların elmi fəaliyyətə daha geniş cəlb edilməsi.
- Universitet-sənaye əməkdaşlığının genişləndirilməsi və tətbiqi tədqiqatların artırılması.
- Beynəlxalq elmi reytinglərdə təmsilçiliyin yüksəldilməsi.

Təhdidlər

- Beynəlxalq qrant və layihələr üzrə yüksək rəqabət mühiti.
- Elmi fəaliyyət üçün maliyyə resurslarının məhdudluğu.
- Güclü tədqiqat universitetləri ilə rəqabətin artması.
- Gənc alimlərin və perspektivli tədqiqatçıların digər universitet və ya ölkələrə miqrasiyası.
- Elmi avadanlıqların və informasiya resurslarının yenilənməsi üçün əlavə maliyyə ehtiyaclarının yaranması.
- Beynəlxalq elmi nəşr tələblərinin və keyfiyyət standartlarının davamlı sərtləşməsi.

Ümumi nəticə

2018–2019-cu illərdə Azərbaycan Universitetində elmi fəaliyyətin inkişafı istiqamətində müsbət dinamika müşahidə olunmuş, beynəlxalq elmi bazalara inteqrasiya, qrant fəaliyyətinin genişləndirilməsi, elmi nəşrlərin sayının artırılması və elmi idarəetmənin təkmilləşdirilməsi sahəsində mühüm nailiyyətlər əldə edilmişdir. Bununla yanaşı, beynəlxalq qrantların artırılması, tətbiqi tədqiqatların genişləndirilməsi, elmi infrastrukturun gücləndirilməsi və maliyyə mənbələrinin şaxələndirilməsi növbəti mərhələdə diqqət tələb edən əsas inkişaf istiqamətləri kimi müəyyən edilmişdir.